

[Gert Petersen]

vetoret og naturligvis underordnet FN. Jævnstides med den nye ufred i Europa er Nord- og Sydspændingen jo stadig en realitet, og der er mange urocentre i den øvrige verden. Selv i Europa viser det sig, at under de givne forhold er det FN, der er brug for, så styrkelsen af FN må være den anden topprioritet i dansk politik efter den kolde krigs afslutning. Den første er styrkelsen af CSCE. Det betyder at arbejde for reformer inden for FN. Bl.a. må FN ikke kunnet mistænkes for at gå stormagters eller magtgrupperingers ærinde. Derfor må man se med sympati på generalsekretærens forslag om, at FN selv styrer militære operationer. Ifølge pagten har FN til opgave at sikre freden og afvise aggression. Meningen er, at den opgave så ikke skal overlades til særskilte magter og derfor – og vi er enige i det synspunkt – må FN kunne indgå aftale med stater om, at FN har dispositionsret over bestemte styrker og kan råde over en særfond, der kan sikre, at de nødvendige fredsbevarende operationer også kan gennemføres. I øvrigt er vi fra SF's side også enige i de andre synspunkter, som generalsekretæren har gjort gældende, og som andre ordførere her har tilsluttet sig.

Ved siden af sikringen af den internationale retsorden er der to andre globale problemer, hvis løsning må prioriteres meget højt. Det ene handler om det globale miljø. Her kan Clintons valgsejr være et lyspunkt, og vi håber, at EF og USA hurtigt kan komme på talefod om initiativer til en praktisk opfølgning af Riokonferencen. Det andet problem er verdenshandelen. Her handler det ikke kun om forholdet mellem USA og EF, men også, og jeg vil endda sige især, om diskriminering af den tredje verden, om ulandenes enorme gældsbyrde. Kun ved at løse disse problemer kan man begynde – bare begynde – at komme elendigheden til livs; jeg synes også, at man skal se al balladen om GATT-forhandlingerne i det lys.

De helt akutte problemer i Europa hænger sammen med forarmelsen østpå og nationalismens opblomstring. Forarmelse er i sig selv med til at skærpe de nationalistiske holdninger, men skaber dem ikke. Der ligger helt reelle problemer bag, og de er såmænd ikke specifikke for de tidligere kommunistiske lande. Netop nu er det aktuelt at minde om den tyrkiske regerings krig mod kurderne, hvis karakter jeg er bange for egentlig kun adskiller sig fra

krigen i Bosnien derved, at mediedækningen mangler. Hvordan kan vi uden protest tolerere, affinde os med, at Ankara nægter at forhandle bare om kurdisk selvstyre, sådan som de moderate blandt kurderne ønsker det? Når vi med rette – jeg siger med rette – kræver selvstyre for albanerne i Kosovo, hvorfor gør vi det så ikke for kurderne i Tyrkiet? Hvorfor rejser Danmark ikke denne sag i CSCE? I Europarådets Ministerkomité? Man får en mistanke om, at det skyldes, at Tyrkiet er en allieret, en NATO-stat. Måske og forhåbentlig er den mistanke ubegrundet, men det er alligevel ejendommeligt, at vi forholder os så passivt til det, der sker. Kurdernes tragiske situation har stået på dagsordenen i mange år, så verden kan netop ikke undskylde sig med uforberedthed.

Det gælder derimod konflikten i det tidligere Jugoslavien, og derfor er jeg forsigtig med at kritisere den måde, den er håndteret på. Alligevel må jeg have ud mellem sidebenene, at jeg synes, det var katastrofalt, at EF anerkendte Bosnien så hurtigt, inden der var skabt de acceptable rammer. Det handler om et land, hvori der ikke var nogen nation, der udgjorde flertallet, og dermed var anerkendelsen med til at fremkalde borgerkrigen. Hermed har jeg på ingen måde undskyldt den serbiske nationalisme, som bærer hovedansvaret for hele opløsningsprocessen, krigen og nationalismens comeback i de andre republikker. Det hele begyndte med Serbiens undertrykkelse af Kosovo, og SF støtter fuldt ud de økonomiske sanktioner mod Serbien og Montenegro, og vi ser dem gerne bedre kontrolleret.

Derimod afviser vi enhver tanke om, at man gennem en storstilet militær indsats kan bringe krigen til ophør; den ville gøre ondt værre. Omvendt har udstationering af fredsbevarende styrker været rigtig, for der har faktisk været fred i Kroatien i næsten et år efter et halvt års voldsomme kampe, men bemærk, at det er FN-styrker og hverken Vestunionen eller NATO. Det antyder, at kun FN indgyder så megen tillid hos alle parter, at den fredsbevarende rolle kan udfyldes, og det gælder overraskende nok – må jeg så erkende på SF's vegne – også for FN-styrkerne i Bosnien. Jeg har bemærket, at den danske kolonne via Beograd ad serbiske landeveje er ført frem til det muslimsk kontrollerede Kisiľjak og om end med lidt besvær gennem serbiske militsposter i Bosnien.